

De balkman

Gevoel voor precisie

Wie een beetje thuis is in de asfaltwegbouw, weet dat het in de uitvoering onder meer aan komt op een goede afwerking.

De verschillende lagen asfalt moeten bijna op de millimeter nauwkeurig worden aangebracht. Een deklaag moet immers, ondanks enige oneffenheden in de onderlaag, aan de bovenzijde volledig vlak zijn. Als het allemaal niet haarfijn klopt, krijgt de aannemer onherroepelijk de rekening gepresenteerd. Op de ploeg rust derhalve een behoorlijke verantwoordelijkheid.

In het bijzonder geldt dat voor de balkman: hij is degene die moet zorgen dat de afwerkbalk op de asfaltspreidmachine op de juiste hoogte is ingesteld. Johannes Brouwer (57) van Dura-Vermeer werkt al ruim 30 jaar als balkman en weet dus wat er allemaal bij komt kijken.

De wegebouw is hem niet met de paplepel ingegeven. Hij heeft de eerste jaren van zijn arbeidzame leven doorgebracht als machinebankwerker, maar als 24-jarige wil je wel eens wat anders. Hij solliciteerde in 1966 bij het wegebouwbedrijf Van der Wal in Lemmer als leerling-machinist. Met succes; maar het liep toch anders dan hij had verwacht. Onverwacht zat het bedrijf verlegen om een balkman. Johannes, jong en leergierig, rolde zo het vak in.

Ervaring en inzicht

In de 21^e eeuw zouden we dat niet de ideale start willen noemen. Maar met goede wil en doorzettingsvermogen kan je ook een eind komen.

Johannes: *“Ik heb het gaandeweg moeten leren, al had het misschien ook anders gekund. Op den duur heb je echter niet alleen ervaring, maar ook steeds meer inzicht in problemen die je kunt tegenkomen.”*

Teamwork

Sinds 1989 werkt hij als balkman bij de ploeg van asfaltuitvoerder Henk Eggens van Vermeer Infrastructuur vanuit de locatie Leek. De ploeg bestaat - naast de balkman en de uitvoerder - uit de machinist, enkele afwerkers en de walsmachinisten. Eén van de collega's: *“Je bent samen rondom de machine bezig. Als bijvoorbeeld de taster op een kantsteen stoot, geef je de balkman even een seintje. En met het vegen en harken meteen achter de machine zien ook wij of het allemaal egaal is.”*

Verantwoordelijk

Johannes is de verantwoordelijke man voor de hoogteafstelling van de balk van de machine. Hij verricht ook het rekenwerk dat daarvoor nodig is. *“Je krijgt van tevoren de laagdikte op, je kent het soortelijk gewicht van het asfalt en de aangevoerde hoeveelheden en dan kun je de oppervlakte berekenen.”*

Het is interessant om te zien hoe hij te werk gaat. Voordat een nieuw wegvak van asfalt wordt voorzien, stelt hij de hoogte in, maar om helemaal zeker te zijn gebruikt hij een soort schietlood waarvan het uiteinde net boven het aangrenzende vak moet blijven hangen. *“Dat is mijn hulpmiddeltje. Zo'n schaalverdeling is wel mooi en ook nodig, maar ik zie het toch ook graag met eigen ogen. Zo heeft iedere balkman zijn eigen manier om de machine af te stellen”.*

Het vakmanschap blijkt vooral bij het kleinschalig werk. Het werk in de bebouwde kom met bochten en kruispunten is hectisch en gevarieerd. Dat vraagt voortdurend aandacht en bijsturing. Als het werk er na afloop goed bij ligt, geeft dat voldoening. Bij de aanleg van een weg spelen heel veel factoren een rol. Op een pas aangelegde weg waar wat op is aan te merken volgt dan ook geen kritiek maar de vraag: Wat zou daar aan de hand zijn geweest?

Een tevreden mens? *“Ik wel. Je werkt buiten en doordat je op veel plaatsen komt, is er ook genoeg variatie.”*

In zijn vrije tijd geniet Johannes ook van de buitenlucht en is met zijn hengel langs de waterkant te vinden. Binnen de actieve buurtvereniging van Lemmer zorgt hij als penningmeester dat er klaverjasavonden, droppings, disco's enzovoort plaatsvinden.

Aanzet vraagt altijd extra aandacht van de hele ploeg

Het werk van de balkman

Ogen van voor en achter

Gevoel voor precisie en flexibiliteit zijn belangrijke kenmerken van een balkman.

De balkman is verantwoordelijk voor de uiteindelijke laagdikte, en daar komt meer bij kijken dan alleen maar het meten van de dikte direct achter de balk. Het gevoel voor precisie is nodig om dat bij de instelling van de laagdikte rekening moet worden gehouden met de verdichting van het asfalt door de walzen. Want daardoor is de uiteindelijke laag minder dik dan direct achter de balk wordt gemeten.

De taak omvat echter veel meer.

De balkman is de eerste die ziet of het gedrag van het asfalt bij verwerking goed is. Hij moet bij afwijkingen direct ingrijpen.

Samen met de machinist zorgt de balkman voor de juiste snelheid van de asfaltmachine, zodat het werk zonder onderbrekingen achter elkaar door kan gaan. De verdeelwormen, die er voor zorgen dat het asfalt over de hele breedte van het werk wordt gespreid, moeten voortdurend in de gaten worden gehouden. De buffer mag niet overlopen maar bij een tekort wordt er geen asfalt aangebracht. Dus het juiste tempo aanhouden.

Gelijk moet hij letten op de zijaansluitingen. De breedte van de balk moet precies aansluiten op de randen. Daarbij is voortdurend contact met de afwerkers die de aansluitingen en het oppervlak eventueel corrigeren.

Al met al moet de balkman letten op de aanvoer en het gedrag van het asfalt, contact houden met de machinist, de hoogte en breedte van de balk corrigeren en samen met de afwerkers zorgen voor een perfecte afwerking. Hij moet dus ogen van voor en achter hebben.

Controle weegbon die de chauffeur bij de asfaltcentrale heeft meegekregen

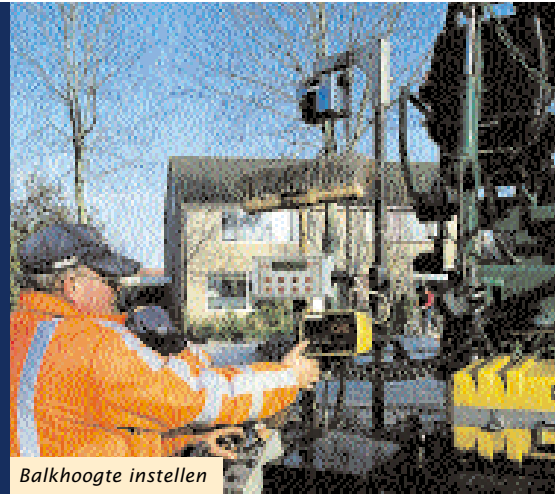

Verrassend

Het werk in de wegenbouw is telkens weer een verrassing. Want als de klus is geklaard, komt het volgende werk op een heel andere plaats. Natuurlijk is de nieuwe omgeving vooraf door de uitvoerder bekeken. Ter plaatse moet toch altijd weer gekeken worden waar het

Ontwikkelingen

De balk is één van de belangrijkste onderdelen van de asfaltafwerkmaschine. Daarom krijgt de balk veel aandacht van de fabrikanten. Het handmatig regelen is langzamerhand vervangen door automatische sturing, waarbij de balkman nog altijd zelf moet instellen en controleren. Er zijn verschillende controle-systemen waarbij gebruik wordt gemaakt van laser. Op de machine verschijnt zo steeds meer apparatuur die het handmatig afstellen overneemt.

Balkhoogte instellen

materieel moet worden neergezet. Vooral de plaats van de schaftkeet is belangrijk. De afwerkmaschine rijdt immers over het werk en na enkele uren zijn er enkele kilometers afgelegd. Het maakt ook een groot verschil uit of er ergens op een rijksweg of midden in een dorp wordt gewerkt. Nog weer anders is het aanleggen van een verharding op een boerderij waar de familie nauw bij het werk betrokken is.

Buiten werken

Werken bij een asfaltploeg houdt in dat je de hele dag buiten bent. Alleen wanneer het regent moet, vanwege de kwaliteit van het werk, worden gestopt. Vanwege de weersomstandigheden kent de verwerking drukke en stille perioden. In het voorjaar, wanneer de dagen ook langer worden, wordt het steeds drukker. In de zomerperiode, waarin de nachten warmer zijn, komt het wel voor dat het onderhoud op snelwegen in de nacht plaatsvindt. Er is dan weinig verkeer zodat de weg goed en veilig kan worden afgezet. Dit soort werken hebben altijd een wat bijzondere sfeer.

Overleg met de asfaltuitvoerder

Balkbreedte links en rechts blijvend controleren

Samen

Asfaltverwerking doe je samen. Samen met de hele ploeg, waar ook de afwerkers en walsmachinisten een belangrijk onderdeel uitmaken.

Voor een toeschouwer lijkt het of de mensen rond een afwerkmachine alleen maar in de gaten hoeven te houden of de machine het werk goed doet. Schijn bedriegt. Een vakkundige ploeg zorgt er voor dat de machine zoveel mogelijk het werk doet. Vakmanschap en samenwerking zijn echter voorwaarden om deze rust tijdens de uitvoering mogelijk te maken. Aan de verwerking van asfalt gaat nog het productieproces vooraf. Is het asfalt eenmaal onderweg dan kan bij de verwerking niet zomaar worden gestopt. Het warme asfalt is na afkoelen hard en kan dus niet meer worden gebruikt. Dus als het weer plotseling omslaat moet de beslissing worden genomen of het nog verantwoord is het asfalt te verwerken. De uitvoerder, in eerste instantie verantwoordelijk, neemt deze ingrijpende beslissingen samen met de hele ploeg.

Het met elkaar van werk naar werk

Materieel

Samen met de materieeldienst worden bij nieuwe machines de kenmerken doorgenomen. Want al verandert het verwerkingsprincipe niet, de praktische uitvoering wel. Elke machine reageert weer anders, zelfs van hetzelfde merk. In de loop van de tijd zorgden de ontwikkelingen van materieel dat er steeds nauwkeuriger kan worden gewerkt en met minder lichamelijke inspanning. Met de opkomst van de computerbesturing is het afstellen een kwestie van de juiste knoppen indrukken geworden. Deze apparatuur maakt het ook mogelijk precies bij te houden hoeveel asfalt er is verwerkt of nog verwerkt moet worden.

Aansluiting op de eerste baan moet precies plaatsvinden

trekken zorgt voor een hechte band binnen de ploeg. Telkens zijn de omstandigheden immers weer net wat anders en alleen samen kan het werk goed worden uitgevoerd. Niet voor niets zijn er veel ploegen die, eenmaal op elkaar ingespeeld, jarenlang met elkaar optrekken.

Niet alleen de balk

Het werk van de balkman is dus meer dan alleen de hoogte van de balk instellen. Het is natuurlijk wel het belangrijkste, maar om dat goed te kunnen doen moet hij weten wat het effect is van de verschillende instelmogelijkheden. Voor het werk begint moet de balk opgewarmd worden, de afstelling van de voorverdichting worden geregeld. Ook aanpassingen en reparaties zijn af en toe nodig, dus het sleutelen aan

machines hoort er bij. Het uitzetten van het werk, het bijhouden van de hoeveelheden, het schoonhouden van het materieel, het zijn niet de hoofdtaken maar wel belangrijk.

Enige kennis van en ervaring met het gedrag van asfalt is nodig om te kunnen zien of alles wel klopt. De materieeldiensten en fabrikanten maken graag gebruik van de ervaringen van de balkman om verbeteringen aan de machines door te voeren.

De kick van het werk

Het mooiste werk bestaat uit het telkens bijsturen van de hoogte en breedte links en rechts van de balk. Vooral bij veel bochtenwerk komt het er op aan permanent aan alle kanten bij te sturen. Gelijk moeten alle andere aandachtspunten in de gaten worden gehouden.

Rechttoe rechtaan

De weg tot balkman

Controle op laagdikte. Hier door wat uit te graven maar meestal is prikken met een duimstok voldoende.

Als dan achteromgekeken wordt en het werk ligt er mooi bij geeft dat uitermate veel voldoening.

Praktijkervaring

Om de balk van een asfalt afwerkmachine te kunnen bedienen is allereerst enige kennis van het gedrag van asfalt en machines noodzakelijk. Daarvoor is vooral praktijkervaring noodzakelijk. In de praktijk geeft de asfaltuitvoerder, vaak ook op aanwijzing van de asfalttechnoloog, instructies over het specifieke gedrag en aandachtspunten van de mengsels. De eigen kwaliteitsdienst verschijnt geregeld om monsters te nemen en uit het overleg volgt bijna vanzelf of er bijzonderheden zijn.

Bijblijven

Het eerste aanspreekpunt voor de opdrachtgever is de uitvoerder. De ploeg als geheel voelt zich echter betrokken. Enig gevoel voor wat kan en mag is daarom gewenst. VBW-Asfalt organiseert daarom jaarlijks scholingsdagen. Vast onderdeel is een dag voor het verwerkingspersoneel. Daar komen enkele mensen uit de praktijk nieuwe ontwikkelingen presenteren. Een instructie-

video belicht op praktische wijze een specifiek onderwerp. In een aparte ruimte is een expositie met onder andere het allernieuwste materieel te bezichtigen. VBW-Asfalt heeft twee Technische Uitgaven T1 'Afwerkmachines – invloed op de kwaliteit van het wegdek' en T2 'Het verdichten van asfalt in de praktijk' uitgebracht. Daarin zijn enige achtergronden van het verdichten na te lezen.

Perspectief

Voor degenen die zich verder willen verdiepen en verbreden is het mogelijk om via de SBW opleidingen te volgen als 'Meten en uitzetten 1' en 'Asfaltkennis 1'. De cursussen 'machinist asfaltafwerkmachine' of 'machinist wals' zijn uiteraard voor de bedieners van dit materieel maar voor iemand met meer dan gewone belangstelling zijn deze cursussen soms ook aantrekkelijk. De balkman die belangstelling en capaciteiten heeft om door te groeien tot (asfalt)uitvoerder kan in aanmerking komen voor de cursus 'Uitvoering grond-, water- en wegebouw'. In deze cursus zit wel veel theorie en een belangrijk deel van het werk van een uitvoerder bestaat uit administratie.

Een strak en vlak wegdek met enige tonronde zodat het regenwater naar de zijkanten stroomt

Traktaties als er iets te vieren is

Voor meer informatie over opleidingen:

Infra opleidingscentrum SBW
T 0341-436800
F 0341-436999
E info@sbwinfra.nl
www.sbwinfra.nl

Voor meer informatie over asfalt:

VBW-Asfalt
Postbus 68
3621 BR Breukelen
E vbwasfalt@wbinet.nl
www.vbwasfalt.org